

YÖNETMELİK

Ulaştırma Bakanlığından:

**HAVA TRAFİK YÖNETİM HİZMETLERİ İLE BAĞLANTILI EMNİYET
OLAYLARININ RAPOR EDİLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİNE
DAİR YÖNETMELİK
(SHY 65-02)**

BİRİNCİ KISIM**Amaç, Kapsam, Dayanak, Tanımlar****Amaç**

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, Türkiye hava sahası ile hava liman ve meydanlarında uçuş emniyetini etkileyen, hava trafik yönetim hizmetleri emniyet performansı ile bağlantılı her türlü hava olayının rapor edilmesi, değerlendirilerek muhtemel risk alanlarının belirlenmesi, olayların önlenmesi, Türkiye hava sahası dışında Türk tescilli hava araçlarının karşılaştığı hava olaylarının raporlanması, değerlendirilmesi ve emniyet artırıcı gerekli önlemlerin alınması için yapılacak olan çalışmalar ile olayları raporlamanın, rapor eden kişiye herhangi bir suçlama veya sorumluluk yüklemeyeceğine ilişkin hususları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, Türkiye hava sahası içerisinde hava seyrüsefer kontrol hizmeti sağlayan kuruluşu, ATM hizmetleri ile bağlantılı sivil hava araçlarını, sivil ATS hizmeti sağlanan sivil veya askeri hava araçlarını, askeri ATS üniteleri tarafından hizmet sağlanan sivil hava araçlarını, Türkiye hava sahası dışında Türk tescilli hava araçlarını ve yabancı tescilli uçak işleten Türk havayolu işletmecilerini ve bu hizmetlerle ilgili kişileri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik,
a) 18/11/2005 tarihli ve 5431 sayılı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 4 ve 22 nci maddeleri ile 14/10/1983 tarihli ve 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 41 ve 46 ncı maddelerine dayanılarak,

b) ICAO Şikago Sözleşmesinin 13 üncü eki ile EUROCONTROL Teşkilatı tarafından yayımlanan ESARR-2 Hava Trafik Yönetimi Bağlantılı Emniyet Olaylarının Rapor Edilmesi ve Değerlendirilmesi düzenlemesine paralel olarak, hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;
a) ACAS: Havada çarpışmayı önleyici, ikincil gözetim radarı transponder sinyallerine dayanan ve hava aracında yer alan bir sistemi,
b) ACAS raporu: Hava araçlarının ACAS tavsiyesine uygun olarak yaptığı manevra sonrasında, ilgili ATS ünitesine hava aracı kaptanı tarafından yapılan raporlama ve/veya bilgilendirmeyi,
c) AIRPROX: Hava araçlarının yakın geçmesini göstermek için hava trafik olayında kullanılan kod kelimeyi,
ç) ATC: Hava trafik kontrol hizmetini,
d) ATM: Hava trafik yönetimini,
e) ATM hizmet personeli: Hava trafik idaresi hizmetlerini sağlamakla görevli personeli,
f) ATM hizmetlerinin sağlanamaması: Hava trafik hizmet sistemlerinin, hava trafiğinin emniyetini etkileyecek şekilde, kullanılamaz, performanslarının yetersiz veya kesintili olması sonucunda meydana gelen olayı,
g) ATM sistem güvenliğinin sağlanamaması : Yangın, duman, taşkın, bomba tehdidi, patlama ya da sabotaj gibi öngörülemeyen bir büyük tehlike nedeniyle ATM hizmetlerinin sağlanamaması ya da kesintiye uğramasını,
ğ) ATM hizmetlerinin emniyetli olarak sağlanmasının tümüyle kaybı: ATM hizmetlerinin sağlanmasının herhangi bir safhada tümüyle kaybolmasını,
h) ATM hizmetlerinin emniyetli olarak sağlanmasının ciddi düzeyde kaybı: Hava aracı operasyonları üzerinde, belirli bir zaman dilimi içinde potansiyel olarak olumsuz etkisi olan olaylar veya ATM hizmetlerinin, ani gelişen durumlar nedeniyle sağlanamamasını,
ı) ATM hizmetlerinin emniyetli olarak sağlanmasının kısmi düzeyde kaybı: ATM hizmetlerinin sağlanmasında karşılaşılan beklenmedik ve kısmi kayıpları,
i) ATM hizmetlerinin emniyetli olarak en alt düzeyde sağlanması: ATM hizmetlerinin en alt düzeyde sağlandığı, ancak muhtemel bir risk düzeyinin belirlenemediği olayları,
j) ATM hizmetleri üzerinde muhtemel bir etkisi olmayan olaylar: ATM hizmetlerinin emniyetli olarak sağlanması üzerinde etkisi olmayan kayıpları ve arızaları,
k) ATM yönetimi hizmet üniteleri: Hava trafik hizmeti, hava trafik akışı, hava sahası yönetimi hizmet üniteleri ve bu ünitelere destek amacıyla iletişim, gözlem ve seyrüsefer alt yapısı sağlamaktan sorumlu üniteleri,
l) ATS: Hava trafik hizmetlerini,
m) ATS birimleri: Saha, yaklaşma ya da meydan kontrol merkezi anlamlarında kullanılan genel bir terimi,
n) ATS hava sahaları: Sınırları belirlenmiş, alfabetik olarak düzenlenmiş operasyon kuralları ile hava trafik hizmetlerinin tanımlandığı hava sahalarını,
o) ATS koridor ağı: ATS yollarının bütünü,
ö) Asgari ayırma değerinin ihlali: Hava araçları arasında tavsiye edilmiş ayırma değerinin muhafaza edilmemiş olması durumunu,

- p) Bakanlık: Ulaştırma Bakanlığı,
- r) Çalışmalarında usulleri ve talimatları kullanan ATM hizmet personeli: ATM hizmetlerinin sağlanması aşamasında, ATC personelinin görevlerinin yerine getirilmesi esnasında doğrudan ya da dolaylı olarak kullandığı tüm usul ve talimatları,
- s) Ciddi hava olayları: Kaza riski olmamakla birlikte hava aracı operasyonlarıyla bağlantılı olarak hava araçları veya manialarla yakın geçme olarak ortaya çıkan, emniyet tedbirlerinin garanti altına alınmadığı olayları,
- ş) Çok ciddi hava olayları: Elde mevcut bilgi ve belgelerle kaza riski taşıdığı tespit edilen olayları,
- t) DHMİ: Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğünü,
- u) Dolaylı etki: Olayın meydana gelmesinde ATM kaynaklı bir olay 'direkt' olarak etken olmadığı halde, potansiyel riski arttıran veya hava aracının karşılaştığı olaya dolaylı olarak neden olan ATM kaynaklı en az bir olayın varlığını,
- ü) Dolaysız etki: Olayın meydana gelmesinde ATM kaynaklı en az bir olayın "direkt" olarak etken olduğu kararına varılmasını,
- v) Emniyet üzerinde etkisi belirlenemeyen olaylar: Emniyet üzerinde potansiyel etkisi bulunmayan veya belirlenemeyen olayları,
- y) ESARR-2: Hava trafik yönetimi bağlantılı emniyet olaylarının rapor edilmesi ve değerlendirilmesine dair düzenlemeyi,
- z) EUROCONTROL Teşkilatı: Avrupa Hava Seyrüsefer Emniyeti Teşkilatını,
- aa) FIR: Uçuş bilgi bölgesini,
- bb) GAT: ICAO usul ve kurallarına göre düzenlenen tüm uçuşları,
- cc) Geliş: Alçalış zirvesinden, pist terk edişe ya da pist üzerinde tamamen durana kadar olan safhayı,
- çç) Genel havacılık operasyonu: Ticari bir hava taşımacılığı operasyonu ya da havacılık iş operasyonları dışında kalan hava aracı operasyonunu,
- dd) Genel Müdürlük: Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,
- ee) Gizlilik: Hava olayını rapor eden kişi ve hava olayı ile ilgili üçüncü şahısların kimliğini ortaya çıkarabilecek her türlü şahsi ve teknik detayların gizli tutularak deşifre olmasının engellenmesini,
- ff) Olay: Kaza ile sonuçlanmayan, ancak uçuş emniyetini etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan, hava aracı ve kullanılmakta olan hava seyrüsefer sisteminde yaşanan bir kesinti, eksiklik veya bozukluk ile hava aracının operasyonu ve hava trafik yönetim hizmetlerinin sağlanması ile ilgili tüm olayları ve olağandışı durumları,
- gg) Hava aracı tipi: Hava araçlarının uygun ICAO hava aracı tanıtıcısı ile ya da ICAO tanıtıcılarının mevcut olmadığı yerlerde açık lisanla tanımlanmasını,
- ğğ) Hava aracının ATC müsaadesi dışına çıkması: Bir hava aracının kontrolü sağlayan ATC ünitesinin veya hava trafik hizmetlerinin tanımladığı özel koşullara uymaması durumunu,
- hh) Hava sahası yapısı: Hava trafiğinin özel kullanımı için hava sahasının yapısını,
- ıı) Hava sahasına izinsiz giriş: Uygun otorite veya üniteden ön izin alınarak girilmesi gerekli bir hava sahasına izin alınmadan girilmesini,
- ii) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı: Hava seyrüsefer hizmetlerini sağlamaktan sorumlu kamu kuruluşu olan DHMİ Genel Müdürlüğünü,
- jj) ICAO: Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatını,
- kk) Kalkış: Kalkış koşulunun başlamasından turmanış zirvesine kadar olan safhayı,
- ll) Kalkış-trafik paterni içine turmanış: Tüm yol, tüm manevra, yaklaşma-bekleme, ara yaklaşma, rüzgar altı/esas bacak, karar yüksekliğinden önce iptal edilen yaklaşma, acil durum kontrolsüz alçalma ve diğer aşamaları,
- mm) Meydan kontrol hizmeti: Meydan trafiği için hava trafik kontrol hizmetini,
- nn) Önemli hava olayları: Çok ciddi veya ciddi olaylara yol açabileceği varsayılan ancak, çarpışma risk derecesinin belirlenemediği olayları,
- oo) Radar kontrol hizmeti: Radardan alınan bilgilerin hava trafik kontrol hizmetinin sağlanmasında direkt olarak kullanıldığını belirtmekte kullanılan terimi,
- öö) Saha kontrol hizmeti: Kontrollü bölgelerdeki kontrollü uçuşlar için sağlanan hava trafik kontrol hizmetini,
- pp) Sektörizasyon: Trafiğin devri amacıyla önceden belirlenmiş ölçütler esas alınarak hava sahasının yatay ve dikey olarak bölünmesini,
- rr) SSR: İkincil gözetleme radarını,
- ss) Taksi: Park yerinden kalkış koşusuna başlayana kadar olan kalkış taksi ve geliş taksi kavramlarını içine alan safhayı,
- şş) Tehlikeli saha: İçerisindeki faaliyetlerin hava aracının uçuşuna belirli zamanlarda tehlike teşkil edebilecek şekilde olduğu, boyutları tanımlı hava sahasını,
- tt) Uçuş Kuralları:
- 1) Aletli uçuş kuralları: Aletli meteorolojik şartlar altında düzenlenen uçuşların bağlı olduğu kurallar bütünü,
 - 2) Görerek uçuş kuralları: Görerek uçuş şartları altında düzenlenen uçuşların bağlı olduğu kurallar bütünü,
- uu) Üçüncü şahıslar: Bir hava aracı kazasından veya olayından uçuş ekibi ve yolcular haricinde etkilenen kişileri,
- üü) Yaklaşma kontrol hizmeti: Kalkan ve inen kontrollü uçuşlar için ATC hizmetini,
- vv) Yasak saha: İçerisinde hava araçlarının uçuşunun yasaklandığı, boyutları tanımlı hava sahasını, ifade eder.

İKİNCİ KISIM Genel Esaslar

BİRİNCİ BÖLÜM

Hava Olaylarının Bildirilmesi

Uygulama

MADDE 5 – (1) Türkiye hava sahası ile bütün hava liman ve meydanlarında sivil havacılık emniyeti ile ilgili olayların tüm açıklığıyla rapor edilmesi, gerçek veya potansiyel olarak havacılık ve ATM hizmetlerinin sağlanmasında emniyeti tehdit eden ve bu Yönetmeliğin ekinde yer alan (EK-A)'da sınıflandırılmış uçuş emniyeti ve ATM bağlantılı tüm hava olaylarının rapor edilmesi ve değerlendirilmesi zorunludur.

(2) Sivil havacılık operasyonlarında görev alan şahısların şahit oldukları hava olaylarıyla ilgili yapacakları gönüllü raporlamalar teşvik edilir.

(3) Olaylara ait bilgiler ATM hizmetlerinin sağlanmasında sivil havacılık ile ilgili bu Yönetmeliğin ekinde yer alan (EK-B)'deki sınıflandırmaya uygun şekilde, gerek görülmesi ve tüm üye ülkelerin bildirim yapması kaydıyla Genel Müdürlük tarafından yıllık olarak EUROCONTROL Teşkilatına bildirilir.

Olayların bildirilmesi

MADDE 6 – (1) Hava trafik kontrolörleri, pilotlar, sivil havacılık işletmecileri, ATM hizmet ünitelerinde çalışan diğer personel ve hava trafik teknik alt yapısının tesisi, tadilatı, bakım ve onarımını yapan personel ile seyrüsefer sistemlerinin uçuş kontrolü ile görevli personeli tarafından, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan (EK-A)'da belirtilen tanımlara uyan tüm olayların rapor edilmesi zorunludur.

(2) Pilotların uçuş esnasında frekanstan veya inişi müteakip telefon vasıtasıyla ATC ünitelerine ya da sivil havacılık işletmecilerine ilettikleri sözlü raporlar da, yazılı raporlar gibi işlem görür.

(3) Ayrıca, üçüncü kişiler tarafından bu Yönetmelik kapsamında rapor edilen tüm hava olayları işleme alınarak değerlendirilir.

Olayların rapor edilmesi

MADDE 7 – (1) Hava olayına ilişkin tüm raporlar, ilgili şahıs veya birimlerce, en kısa sürede ve en seri araçlarla Genel Müdürlüğe ve hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısına iletilir.

Bilgi ve belgelerin temini

MADDE 8 – (1) Raporu veren veya alan kişi ve kuruluşlar, rapor verme veya hava trafik yönetim hizmet üniteleri tarafından raporun alınması işlemlerinin yanı sıra, olayın müteakip soruşturma ve incelenmesine kaynak teşkil edebilecek her türlü bilgi ve belgenin temin ve muhafazasından ve bu bilgi ve belgeleri ilgili usuller çerçevesinde Genel Müdürlüğe ve hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısına ulaştırmaktan sorumludur.

Sorumluluk

MADDE 9 – (1) Sivil havacılık işletmecileri, ATM yönetimi hizmet üniteleri, hava trafik kontrolörleri, pilotlar veya üçüncü şahıslar, karışmış oldukları veya tanık oldukları gerçekleşmiş olaylar ile uçuş emniyetine potansiyel tehlike teşkil edebileceği veya hava trafik yönetim hizmetlerinde emniyet kabiliyetini azaltabileceği düşünülen tüm olayların Genel Müdürlüğe ve hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısına rapor edilmesinden sorumludur.

Hava trafik olay rapor formu

MADDE 10 – (1) Hava olaylarıyla ilgili raporların sunulması ve kabul edilmesinde bu Yönetmeliğin ekinde yer alan (EK-C)'deki ICAO hava trafik olay formu modeli (Form No: SHGM-HSS /2005-001) ve Türk Silahlı Kuvvetleri birimleri tarafından kullanılan Hava Trafik Olay Formatı formu kullanılır.

Askeri ATS üniteleri ve uçuş ekipleri tarafından olayların bildirilmesi

MADDE 11 – (1) Askeri ATS üniteleri, sivil hava araçlarının karıştığı olayları yürürlükteki mevzuatlarına göre en kısa sürede Genel Müdürlüğe bildirir.

(2) Askeri hava araçlarının uçuş ekipleri sivil ATM ünitelerinin yol açtığı hava olaylarını yürürlükteki mevzuatlarına uygun olarak Genel Müdürlüğe ve hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısına bildirir.

(3) Askeri ATM üniteleri tarafından hizmet verilen sivil hava araçlarının karıştığı hava olayları ilgili askeri birimler tarafından yürürlükteki mevzuatlarına göre incelenerek, değerlendirme sonuçları tüm bilgi ve belgeleriyle birlikte Genel Müdürlüğe gönderilir.

(4) Genel Müdürlük gerektiğinde ivedi inceleme ve değerlendirme amacıyla sesli ve görüntülü kayıt örnekleri ve ilgili diğer belgelerin gönderilmesi için Hava Kuvvetleri Komutanlığı Değerlendirme Denetleme Başkanlığına önce telefonla daha sonra resmi yazı ile başvurur.

Kayıtların saklanması

MADDE 12 – (1) Olayların soruşturma ve incelenmesine kaynak teşkil edecek tüm bilgi ve belgeler ilgili ATC ünitesi tarafından, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısına ilişkin mevzuatta belirlenmiş yöntemlere uygun olarak, ikinci bir bildirim kadar kayıt altına alınır.

Kayıtların devreye verilmesi

MADDE 13 – (1) Meydana gelen hava olayıyla ilgili kayıt, bilgi ve belgeler başka bir kurum ya da kuruluşa veya üçüncü kişilere Genel Müdürlüğün onayı olmadıkça verilemez.

(2) Konu hakkında olay sonuçlanıncaya kadar sözlü ve yazılı açıklama yapılamaz. İlgili tüm bilgiler ve kayıtlar, olay sonuçlandırılana kadar muhafaza altında tutulur, Genel Müdürlüğün onayı ile tekrar devreye verilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Hava Olayı İnceleme ve Değerlendirme Komisyonları

İnceleme ve değerlendirme komisyonunun teşkili

MADDE 14 – (1) Türkiye hava sahasında meydana gelen sivil ATM kaynaklı hava olayları, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı tarafından oluşturulan inceleme ve değerlendirme komisyonunca incelenerek değerlendirilir.

(2) Komisyon olayın niteliğine uygun uzmanlık ve yeterliliğe sahip personelden oluşturulur. Genel Müdürlüğün gerek görmesi veya hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından talep edilmesi halinde, Genel Müdürlükten de yeterli tecrübe ve uzmanlığa sahip personel komisyona katılır.

İnceleme ve değerlendirme komisyonunun görevleri

MADDE 15 – (1) Komisyon, ATM kaynaklı hava olaylarının uçuş emniyeti ve ATM hizmetlerinin emniyetli biçimde sağlanması üzerindeki etkilerini belirler, çözüm önerilerini tespit eder ve kendi hizmet alanı ile ilgili gerekli önlemlerin alınması için öneride bulunur.

(2) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı, inceleme ve değerlendirme komisyonunun önerilerini ivedilikle değerlendirir ve kendi hizmet alanı ile ilgili gerekli tedbirleri derhal alır; Genel Müdürlüğe olayın inceleme ve değerlendirme sonucunu rapor halinde sunar.

(3) İnceleme ve değerlendirme raporu en geç 30 gün içinde hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından Genel Müdürlüğe gönderilir.

(4) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından, muhtemel risk alanları ile her olayın risk derecesi belirlenerek ICAO ve/veya EUROCONTROL tarafından yayımlanmış olan risk derecesi tablolarına göre olaylar sınıflandırılır, sonuçlar kayıt altına alınarak Genel Müdürlüğe gönderilir. Ayrıca, uluslararası değerlendirme çizelgesinde yapılacak değişikliklere göre risk dereceleri ve sınıflandırma tabloları hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından güncellenerek Genel Müdürlüğe gönderilir.

Tavsiye ve izleme kurulunun teşkili

MADDE 16 – (1) Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı tarafından gönderilen incelemesi sonuçlandırılmış olaylarla ilgili olarak; olayların tekrarının önlenmesi, olayların sınıflandırılması, istatistiki verilerin hazırlanması, analizlerinin değerlendirilmesi ve emniyet kültürünün en üst düzeyde tutulması için bireysel ve kurumsal uygulamaların tespiti amacıyla, havacılık sektöründe yer alan kuruluşların katılımıyla Tavsiye ve İzleme Kurulu oluşturulmuştur.

(2) Genel Müdürlük bu kurulun üç ayı geçmeyen düzenli aralıklarla toplanmasını sağlar.

Tavsiye ve izleme kurulunun yapısı

MADDE 17 – (1) Tavsiye ve İzleme Kurulu, Genel Müdürlük temsilcisinin başkanlığında aşağıda yer alan temsilcilerden oluşur.

a) Sivil hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı temsilcisi,

b) Askeri hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı temsilcisi (Gerektiğinde ilgili Kuvvet Komutanlıkları temsilcisi),

c) Hava trafik eğitimi veren üniversite temsilcisi,

ç) Gerektiğinde pilot, hava trafik kontrolörleri, havayolları ve hava trafik emniyetiyle ilgili dernek ve sivil toplum kuruluşu temsilcileri,

(2) Birinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan kurum ve kuruluşlar, Genel Müdürlüğe bir asil ve iki yedek üye ismi bildirir. Kurum ve kuruluşlar, kurulun çalışmalarına isimleri onaylanan en fazla iki temsilci ile katılabilirler. Kurul sekreteryası Genel Müdürlük tarafından yürütülür.

(3) Gerekli görmesi halinde Genel Müdürlük, birinci fıkrada yer alanlar dışında, konusunda uzman kişi ya da kuruluş temsilcilerini de gözlemci olarak kurul çalışmalarına davet edebilir.

Tavsiye ve izleme kurulunun görevleri

MADDE 18 – (1) Kurul, inceleme ve değerlendirmeleri tamamlanmış çok ciddi veya ciddi olayların sonuçlarını değerlendirir ve tekrarının önlenmesine yönelik genel yaklaşımı belirler.

(2) Kurul tarafından tespit edilip Genel Müdürlük tarafından ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilen alınması gerekli tedbirler ve uygulanması gerekli yaptırımlar, ivedilikle yerine getirilerek sonucu Genel Müdürlüğe bildirilir. Genel Müdürlük düzeltici uygulamaların da izlenmesinden sorumludur.

(3) Genel Müdürlük tarafından hazırlanan yıllık özet raporlar Tavsiye ve İzleme Kurulunun görüşüne sunulur.

Tavsiye ve izleme kurulunun yetkileri

MADDE 19 – (1) Kurul çalışmalarının yürütülmesinde bağımsız olup kanunlarla açıkça verilmiş bir yetkiye dayanılmadıkça Kurulun çalışmalarına müdahale edilemez.

(2) Kurul kararlarının zamanında ve doğru olarak yerine getirilmesi zorunludur.

(3) Kurul tarafından hazırlanan nihai raporlar Genel Müdürlüğe sunulur ve Genel Müdürün onayının ardından ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İnceleme ve Değerlendirme Süreci

Olayların araştırılması ve değerlendirilmesi

MADDE 20 – (1) Hava olayları Komisyon tarafından incelenerek değerlendirildikten sonra, Genel Müdürlüğe gönderilmek üzere rapor hazırlanır. Bu rapor ile, olayların uçuş emniyeti ve ATM hizmetlerinin emniyetli biçimde sağlanması üzerindeki etkileri belirlenir, çözüm önerileri tespit edilir ve kendi hizmet alanı ile ilgili gerekli ön ve idari tedbirler derhal alınarak inceleme ve değerlendirme raporu en geç 30 gün içerisinde Genel Müdürlüğe gönderilir.

(2) Türkiye hava sahası dışında, Türk tescilli hava araçları veya Türk işletmecilerinin ve uçuş personelinin, yabancı ülke hava sahalarında karşılaştığı hava olayları Genel Müdürlük tarafından incelenip değerlendirilerek, tekrarının önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması sağlanır.

(3) Olayların incelenme ve değerlendirilmesine kaynak teşkil edecek tüm bilgi ve belgelerle birlikte hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısının hazırlanmış olduğu inceleme ve değerlendirme raporları da dikkate alınarak hazırlanan rapor, Genel Müdürlük tarafından ilgili kurum ve kuruluşlara en geç 60 gün içerisinde gönderilir.

(4) Uluslararası kuruluşlar, diğer ülkelerin sivil havacılık kuruluşları, hava yolu şirketleri veya uçuş ekiplerince olayların sonuçlarına yönelik olarak yeniden değerlendirmeyi gerektirecek bir talep bulunması ve talebin Genel Müdürlük tarafından uygun bulunması durumunda, hava olayı Genel Müdürlük ve ilgili tarafların temsilcilerinden oluşan bir komisyon tarafından yeniden incelenebilir.

(5) Genel Müdürlük, muhtemel risk alanları ile ICAO Teşkilatı ve EUROCONTROL Teşkilatı tarafından yayımlanmış olan risk derecesi tablolarına göre hava seyrüsefer hizmet sağlayıcısı tarafından risk derecesi sınıflandırılarak kayıt altına alınan olayları kontrol eder ve kayıt altına alır.

(6) Genel Müdürlük, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan (EK-B)'deki sınıflandırmaya uygun şekilde hazırlanan yıllık

özet raporlarını Tavsiye ve İzleme Kurulunun görüşüne sunduktan sonra ilgili uluslararası örgütlere bildirir.

Personel görevlendirilmesi

MADDE 21 – (1) Genel Müdürlük tarafından hava olayları ile ilgili olarak yerinde incelemelerde bulunmak üzere görevlendirilen personele çalışmaları sırasında ilgili kişi, kurum ve kuruluşlar tarafından gerekli işbirliği sağlamak zorundadır.

Risk derecelerinin belirlenmesi

MADDE 22 – (1) Hava olaylarına aşağıda belirtilen iki farklı risk derecesi sınıflandırma programı uygulanır.

a) Hava aracı operasyonlarına göre risk derece sınıflandırmaları:

- 1) Çok ciddi hava olayları,
- 2) Ciddi hava olayları,
- 3) Önemli hava olayları,
- 4) Emniyet üzerinde etkisi belirlenemeyen olaylar,
- 5) Etkisi belirlenemeyen olaylar.

b) ATM sistemlerinin ve hizmetlerinin emniyetli olarak sağlanması üzerindeki etkilerine göre risk derece sınıflandırmaları:

- 1) ATM hizmetlerinin emniyetli olarak sağlanmasının tümüyle kaybı,
- 2) ATM hizmetlerinin emniyetli olarak sağlanmasının ciddi düzeyde kaybı,
- 3) ATM hizmetlerinin emniyetli olarak sağlanmasının kısmi düzeyde kaybı,
- 4) ATM hizmetlerinin emniyetli olarak en alt düzeyde sağlanması,
- 5) ATM hizmetleri üzerinde muhtemel bir etkisi olmayan olaylar,
- 6) Etkisi belirlenemeyen olaylar.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Çeşitli ve Son Hükümler

Teknik düzenlemeler

MADDE 23 – (1) Bu Yönetmelikte yer almayan ve istisnai özellik arz eden teknik konular ile bu Yönetmelikte belirtilen konularda ICAO ve Eurocontrol tarafından yapılan değişikliklere ilişkin düzenlemeler Genel Müdürlük tarafından yapılır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 24 – (1) 25/4/2001 tarihli ve 24383 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Uçuş Emniyetini Etkileyen Hadiselerin Bildirilmesi ve Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik (SHY 65-02) yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 25 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 26 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.

EK - A

RAPOR EDİLMESİ ZORUNLU ATM BAĞLANTILI OLAYLAR

Bu ek; rapor edilmesi ve değerlendirilmesi zorunlu ATM bağlantılı hava olayları ile kayıt altına alınacak olayların temelinde yer alan bilgileri de içermektedir.

A-1 Rapor edilecek ve sonuçlandırılacak ATM bağlantılı hava olayları: Aşağıda belirtilen kategorilerdeki ATM bağlantılı emniyet olayları rapor edilerek değerlendirilecektir. Ancak, bu kategoriler dışında kalan muhtemel bir risk taşıyan veya emniyeti azaltacağı düşünülen olaylar da rapor edilebilir.

A-1.1 Yakın geçme: Pozisyonları itibarı ile birbirlerine çok yakın oldukları değerlendirilen hava araçları, diğer araçlar, insan ya da manialarla olan olaylar;

- a) Asgari ayırma değerinin ihlali,
- b) Yetersiz ayırma,
- c) Manialarla yakın geçme,
- ç) Kaçındırma gerektiren pist ihlalleri olarak sınıflandırılır.

A-1.2 Potansiyel çarpışma veya yakın geçme: Herhangi bir çarpışma veya yakın geçme ile sonuçlanmayan, ancak potansiyel olarak bir çarpışma veya yakın geçmeye neden olabileceği değerlendirilen olaylar;

- a) Kaçındırma hareketi gerektirmeyen pist ihlalleri,
- b) Hava araçlarının izinsiz pist ihlalleri,
- c) Hava aracının ATC müsaadesi dışına çıkması,
- ç) Hava aracının uygulanması gereken ATM usul ve düzenlemelerine uymaması,
 1. Hava aracının yayınlanmış usul ve düzenlemeler ile ATM yöntemlerine uymaması,
 2. Hava sahası ihlali,
 3. Taşınması ve çalıştırılması zorunlu hava aracı ekipman ve uygulamalarına riayet edilmemesi,olarak sınıflandırılır.

A-1.3 ATM bağlantılı diğer olaylar:

- a) Hava trafik yönetimi hizmetlerinin sağlanamaması,
 1. Hava trafik hizmetlerinin sağlanamaması,
 2. Hava sahası yönetim hizmetlerinin sağlanamaması,
 3. Hava trafik akış idaresi hizmetlerinin sağlanamaması,
- b) ATS muhabere kaybı,

- c) Radar hizmetlerinin kaybı,
 - ç) Bilgi işleme ve dağıtım hizmetlerinin kaybı,
 - d) Seyrüsefer yardımcı cihazlarının fonksiyon kaybı,
 - e) ATM sistem güvenliğinin kaybolması,
- olarak sınıflandırılır.

A-1.3.1 ATM bağlantılı diğer olaylar ile ilgili örnekler aşağıda belirtilmiştir:

1. Hava trafik kontrol, ATIS, meteoroloji hizmetleri, seyrüsefer veritabanı, haritalar, grafikler, çartlar ve manuellere yanlış, yetersiz ya da yanıltıcı bilgi verilmesi,
2. Belirlenen mania müsaadelerinin daha altında bir ayırma sağlanması,
3. Basınç referans bilgisinin yanlış verilmesi,
4. Önemli mesajların yanlış gönderilmesi, alınması veya açıklanması,
5. Asgari ayırma değerlerinin ihlali,
6. Hava sahasının izinsiz ihlali,
7. Radyo haberleşmesine kanunsuz girişte bulunulması,
8. Hava seyrüsefer hizmetlerinin yer ve uydu sistemlerinde yaşanan arızalar,
9. Önemli ATC/ATM aksaklıkları veya meydan altyapısındaki önemli eksiklikler,
10. Meydan hareket sahasının hava aracı, araç, hayvan veya yabancı maddeler tarafından tehlike yaratacak şekilde ihlal edilmesi,
11. Meydan hareket sahası üzerindeki maniaların tehlike yaratacak şekilde yanlış veya yetersiz işaretlenmesi,
12. Meydan ışıklandırmasının arızalanması, bozulması veya olmaması.

A-2 Olaylarla ilgili toplanması ve muhafazası zorunlu bilgiler

A-2.1 Aşağıdaki listede yer alan bilgiler, kaza veya olayın türüne bağlı olarak toplanarak kayıt altına alınacaktır.

- a) Olay ile ilgili hava aracı sayısı,
- b) Olay ile ilgili araç sayısı,
- c) Olay ile ilgili kişi sayısı,
- ç) Olay ile ilgili hayvan sayısı,
- d) ATS ünitesi/üniteleri,
- e) Olay tarihi,
- f) Üçüncü kişilerin sayısı.

A-2.2 Olay ile ilgili hava araçlarına ve ATM hizmetine ilişkin kayıt altına alınacak bilgiler

- a) Hava aracı tipi,
- b) Uçuş tipi (Ticari Hava Taşımacılığı/Genel uçuş operasyonları),
- c) Operasyon Tipi (Genel Hava Trafığı/Operasyonel Hava Trafığı),
- ç) ATM hizmetinin düzeyi,
- d) ATM hizmet türü,
- e) Hava sahası ve sınıfı,
- f) Diğer hava sahaları (Tahditli/yasak/tehlikeli),
- g) Rapor tipi (AIRPROX, ACAS raporu vb.),
- ğ) Gözetim uyarı sistem ikazları (ACAS),
- h) Sesli ve görüntülü ortam kayıtları,
- ı) Yazılı kayıtlar,
- i) Yazılı olmak kaydıyla; bireysel rapor, görüş veya birim görüşleri.

A-3 Kayıt altına alınacak değerlendirme sonuçları: Olayların değerlendirme sonuçları ile ilgili olarak aşağıda belirtilen bilgiler kayıt altına alınacaktır.

A-3.1 Olayların değerlendirmeleri, olayların oluş sıklığı düzeylerini de belirleyecektir.

A-3.2 Olayların araştırma/değerlendirmeleri, ATM sistemlerinin yer elementlerinden kaynaklanan hata düzeylerini belirlemelidir.

Bu düzeyler;

- Doğrudan,
- Dolaylı,
- ATM katkısı olmayan şekilde sınıflandırılmalıdır.

A-3.3 Olay değerlendirmeleri; olayların meydana geliş aşamalarını, nedenlerini ve çözüm önerilerini içerecek ve önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamaya yardımcı olacak şekilde yapılacaktır.

A-3.3.1 Olayların sonuçlarıyla ilgili ATM kaynaklı nedenler aşağıda belirtilen kategorilerde sınıflandırılacaktır.

- ATM hizmet personeli kategorisinde;
 - Fiziksel, psikolojik, psikososyal,
 - Çalışma ortamı,
 - İş yükü,
 - Hava trafik kontrol yöntemleri,
 - Diğer ATM hizmet yöntemleri,
 - Mühendislik ve bakım yöntemleri,

dikkate alınacaktır.

-ATM hizmet üniteleri arasındaki ilişkiler dikkate alınacaktır.

-ATM hizmet alt yapısı/kolaylıklar/teknik sistemler;

- Donanım ve yazılım,
- Sistemler ve cihazlar arası entegrasyon,

- Havaalanı alt yapısı ve çevresel faktörler, dikkate alınacaktır.
- Hava sahası yapısı kategorisinde;
 - ATS koridorlarının yapısı,
 - Kapasite,
 - Sektorizasyon,
 - ATS hava sahalarına ilişkin diğer faktörler,dikkate alınacaktır.
- Kurumsal yapı ve yönetim politikaları kategorisinde;
 - Mevcut çalışma düzeni,
 - Emniyet yönetim sistemi,
 - Kurumsal düzenlemeler,
 - Yönetim ve personel politikası,dikkate alınacaktır.
- Düzenleyici aktiviteler kategorisinde;
 - Düzenlemeler ve onay süreçleri dikkate alınacaktır.

EK - B

Yıllık Özet Raporlarının Asgari İçerikleri

Üyesi bulunduğumuz uluslararası bir örgüte; diğer üye ülkelerin de tamamının bildirmesi durumunda ve gerekli görülmesi halinde; yakın geçmiş vb. olaylara ilişkin yıllık raporlar aşağıda belirtilen konuları içerir biçimde verilmelidir.

B-1 Ülkenin yıllık toplam trafik sayısı, toplam hareketler ve uçuş saatleri belirtilmelidir.

B-2 Ülkede bir yılda meydana gelen toplam olayların sayısı; oluş sıklığı, uçuşun aşaması, uçuşun tipi, operasyon ve hava sahası sınıflandırması ölçütlerine göre sınıflanacak olup, ATM'nin dolaylı ya da doğrudan katkısının olup olmadığı her bir durumda belirtilmelidir.

B-3 Ülkede meydana gelen toplam olayların sayısı; oluş sıklığı, uçuşun aşaması, uçuşun tipi, operasyon ve hava sahası sınıflandırması ölçütlerine göre sınıflandırılacaktır. Her bir durumda ATM hizmet bütününe dolaylı ya da doğrudan katkısının olup olmadığı belirtilmelidir.

Olaylar aşağıda belirtilen kategorilere göre sınıflandırılmalıdır.

- Asgari ayırma değerinin ihlali
- Yetersiz ayırma
- Manialarla yakın geçme,
- Kaçındırma gerektirmeyen pist ihlalleri,
- ATC müsaadesinden sapma,
- Hava aracının uygulanan ATM düzenlemesinden sapma,
- Hava aracının yayınlanmış ATM yöntemlerinden sapması,
- Hava sahası ihlali,
- Uygulanması zorunlu ATM bağlantılı ekipman ve uygulamalardan sapma.

B-4 ATM bağlantılı olayların toplam sayısı oluş sıklıklarına göre sınıflanmalıdır. Bu olaylar aşağıda belirtilen kategorilerle ele alınmalıdır.

- ATM hizmetlerinin sağlanamaması:
 - Hava trafik hizmetlerinin kısmen veya tamamen sağlanamaması,
 - Hava sahası yönetim hizmetlerinin kısmen veya tamamen sağlanamaması,
 - Hava trafik akış yönetimi hizmetlerinin kısmen veya tamamen sağlanamaması,
- Muhabere kaybı,
- Radar fonksiyonlarının kısmen veya tamamen kaybı,
- Bilgi işleme ve dağıtım fonksiyonlarının kısmen veya tamamen kaybı,
- Seyrüsefer yardımcıları fonksiyonunun kısmen veya tamamen kaybı,
- ATM sistem güvenliğinin kısmen veya tamamen kaybı.

EK - C

HAVA TRAFİK OLAYINI RAPOR ETME FORMU /
AIR TRAFFIC INCIDENT REPORT FORM

For use when submitting and receiving reports on air traffic incidents. In an initial report by radio, shade items should be included.

A - AIRCRAFT IDENTIFICATION		B - TYPE OF INCIDENT	
		AIRPROX / PROCEDURE / FACILITY*	
C - THE INCIDENT			
1. General			
a) Date / time of incident		UTC	
b) Position			
2. Own aircraft			
a) Heading and route			
b) True airspeed		measured in / ☐ kt ☐ km/h	
c) Level and altimeter setting			
d) Aircraft climbing or descending			
☐ Level flight		☐ Climbing	☐ Descending
e) Aircraft bank angle			
☐ Wings level		☐ Slight bank	☐ Moderate bank
☐ Steep bank		☐ Inverted	☐ Unknown
f) Aircraft direction of bank			
☐ Left		☐ Right	☐ Unknown
g) Restriction to visibility (select as many as required)			
☐ Sun glare		☐ Windscreen pillar	☐ Dirty windscreen
☐ Other cockpit		☐ None	
h) Use of aircraft lighting (select as many as required)			
☐ Navigation lights		☐ Strobe lights	☐ Cabin lights
☐ Red anti-collision lights		☐ Landing / taxi lights	☐ Logo (tail fin) lights
☐ Other		☐ None	
i) Traffic avoidance advice issued by ATS			
☐ Yes, based on radar		☐ Yes, based on visual sighting	☐ Yes, based on other information
☐ No			
j) Traffic information issued			
☐ Yes, based on radar		☐ Yes, based on visual sighting	☐ Yes, based on other information
☐ No			
k) Airborne collision avoidance system - ACAS			
☐ Not carried		☐ Type	☐ Traffic advisory issued
☐ Resolution advisory issued		☐ Traffic advisory or resolution advisory not issued	
l) Radar identification			
☐ No radar available		☐ Radar identification	☐ No radar identification
m) Other aircraft sighted			
☐ Yes		☐ No	☐ Wrong aircraft sighted
n) Avoiding action taken			
☐ Yes		☐ No	
o) Type of flight plan		IFR / VFR / None*	
3. Other aircraft			
a) Type and call sign / registration (if known)			
b) If above not known, describe below			
☐ High wing		☐ Mid wing	☐ Low wing
☐ Rotorcraft			
☐ 1 engine		☐ 2 engines	☐ 3 engines
☐ 4 engines		☐ More than 4 engines	
Marking, colour or other available details			
c) Aircraft climbing or descending			
☐ Level flight		☐ Climbing	☐ Descending
☐ Unknown			
d) Aircraft bank angle			
☐ Wings level		☐ Slight bank	☐ Moderate bank
☐ Steep bank		☐ Inverted	☐ Unknown
e) Aircraft direction of bank			
☐ Left		☐ Right	☐ Unknown

f) lights displayed		
☐ Navigation lights	☐ Strobe lights	☐ Cabin lights
☐ Red anti-collision lights	☐ Landing / taxi lights	☐ Logo (tail fin) lights
☐ Other	☐ None	☐ Unknown
g) Traffic avoidance advice Issued by ATS		
☐ Yes, based on radar	☐ Yes, based on visual sighting	☐ Yes, based on other information
☐ No		
h) Traffic information Issued		
☐ Yes, based on radar	☐ Yes, based on visual sighting	☐ Yes, based on other information
☐ No		
i) Avoiding action taken		
☐ Yes	☐ No	
4. Distance		
a) Closest horizontal distance		
b) Closest vertical distance		
5. Flight weather conditions		
a) IMC / VMC"		
b) Above / below" clouds / fog / haze or between layers		
c) Distance vertically from cloud FT"/M FT"/M above		
d) Incloud / rain / snow / sleet / fog / haze"		
e) Flying into / out of" sun		
f) Flight visibility KM"/M		
6. Any other information considered important by the pilot-in-command		
.....		
.....		
.....		
.....		
D - MISCELLANEOUS		
1. Information regarding reporting aircraft		
a) Aircraft registration		
b) Aircraft type		
c) Operator		
d) Aerodrome of departure		
e) Aerodrome of first landing destination		
f) Reported by radio or other means to (name of ATS unit) at time		
g) Date / time / place of completion of form		
2. Function, address and signature of person submitting report		
a) Function		
b) Address		
c) Signature		
d) Telephone number		
3. Function and signature of person receiving report		
a) Function b) Signature		
E - SUPPLEMENTARY INFORMATION BY ATS UNIT CONCERNED		
1. Receipt of report		
a) Report received via AFTN / radio / telephone / other (specify)"		
b) Report received by (name of ATS unit)		
2. Details ATS action		
Clearance, Incident seen (radar / visually, warning given, result of local enquiry, etc.)		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		